

Voorstel aan de gemeenteraad

Opsteller

Douwstra, Jelmer

Kenmerk

Z.22.384582 / D.22.1597100

Vertrouwelijkheid

Openbaar

Onderwerp

Noodfonds gemeente Heerenveen

Onderwerp

Noodfonds voor inwoners en maatschappelijke organisaties, en structuurversterkende maatregelen voor ondernemers in de gemeente Heerenveen.

Voorgesteld besluit

1. Per 1 december 2022 een noodfonds in te stellen voor inwoners van de gemeente Heerenveen die in acute financiële problemen zijn vanwege de energielasten en hoge inflatie.
2. Per 1 december 2022 een noodfonds in te stellen voor maatschappelijke organisaties van de gemeente Heerenveen die in acute financiële problemen zijn vanwege de energielasten.
3. Voor ondernemers geen noodfonds op te zetten, maar een voorstel voor structuurversterkende maatregelen gericht op duurzaamheid en energiebesparing te ontwikkelen.
4. Hiervoor in 2022 €190.000 en in 2023 €710.000 beschikbaar te stellen en dit te onttrekken uit de algemene reserve.
5. De gemeenteraad op de hoogte te houden van de voortgang van bovenstaande.

Inleiding

Volgend op de raadsvergadering van 10 november 2022 heeft het college mogelijkheden onderzocht om inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties eenmalig en incidenteel financieel te ondersteunen bij acute financiële problemen. Dit voorstel betreft de uitwerking van het noodfonds voor inwoners en maatschappelijke organisaties die in acute financiële problemen zijn gekomen door de verhoging van de energieprijzen en/of hoge inflatie. Voor de ondernemers kiezen we voor structuurversterkende maatregelen, gericht op energiebesparing en duurzaamheid. De concrete uitwerking daarvan wordt later aan de gemeente voorgelegd.

Het instellen van dit noodfonds is een incidentele, snelle oplossing voor de korte termijn in de problematiek rond bestaanszekerheid. Het sluit daarnaast aan bij de Kamerbrief vanuit het Rijk (aanvullende maatregelen energierekening).

In lijn met het advies van de begeleidingscommissie zijn de beide fondsen zoveel mogelijk:

- a. Eenvoudig toegankelijk.
- b. Bekend bij de doelgroep.
- c. Zo efficiënt mogelijk ingericht.
- d. Voor inwoners en maatschappelijke organisatie van de gemeente Heerenveen.
- e. Gericht op het verhelpen van acute financiële problemen.

Voor deze drie maatregelen wordt in totaal €900.000 gehaald uit de algemene reserve. Dit betreft €250.000 voor inwoners, €500.000 voor maatschappelijke organisaties en €150.000 voor structuurversterkende maatregelen.

Beoogd effect

Door het instellen van deze noodfondsen anticiperen we op acute financiële problemen bij inwoners en maatschappelijke organisaties, waarmee we voorkomen dat de bestaanszekerheid in het geding komt of dat maatschappelijke organisaties omvallen. Met structuurversterkende maatregelen voor ondernemers geven we een impuls aan energiebesparing en daarmee lastenverlichting voor bedrijven.

Argumenten

1.1. Met dit noodfonds kunnen we tijdelijk en gericht onze inwoners ondersteunen.

Het noodfonds is gericht op inwoners die door de huidige energiecrisis en hoge inflatie onder de armoedegrens dreigen te raken.

In de bijlage 'uitvoering noodfonds inwoners' is beschreven aan welke voorwaarden aanvragers moeten voldoen, wat het proces is en andere relevante informatie. De praktische uitvoering verloopt via de bestaande werkwijze van schuldhulpverlening en/of bijzondere bijstand.

2.1. Met dit noodfonds kunnen we maatschappelijke organisaties die acute financiële problemen hebben tijdig en gericht ondersteunen.

Gezien de vele maatschappelijke uitdagingen die op het pad van de maatschappelijke organisaties zijn gekomen (Corona) en nog gaan komen (hoge energielasten, economische recessie) is het van belang om proactief hiervoor middelen beschikbaar te stellen.

Praktische uitvoering

In de bijlage 'subsidieregels – noodfonds maatschappelijke organisaties' is beschreven aan welke voorwaarden aanvragers moeten voldoen, wat het proces is en andere relevante informatie. Deze subsidie-regeling is waar mogelijk gebaseerd op het raadsbesluit, met specifieke aandacht voor onderstaande punten:

Er wordt per aanvraag maatwerk verricht.

Er zijn nog geen signalen binnengekomen van maatschappelijke organisaties die in acute financiële problemen zijn of komen. Dit kan – gezien de economisch onrustige periode – snel veranderen. Elke aanvrager zit in een andere situatie, heeft een ander bedrag nodig en zal dat op zijn eigen manier onderbouwen. Daarom wordt per aanvraag maatwerk verricht, en is er geen sprake van een generieke verdeling. Om diezelfde reden is het niet op voorhand mogelijk om een maximum bijdrage te specificeren per aanvrager.

We monitoren de aanvragen en houden de gemeenteraad op de hoogte.

Met de informatie die gevraagd wordt bij elke aanvraag krijgt de gemeente een gedetailleerder beeld van de mogelijke problemen die zich af (gaan) spelen bij maatschappelijke organisaties, en kunnen daarop anticiperen voor de middellange termijn. We monitoren daarom dit noodfonds en informeren de gemeenteraad waar nodig. Na afloop van de regeling op 1 april 2023 komen we terug bij de gemeenteraad om de situatie te evalueren en waar nodig het noodfonds te verlengen.

Het heeft impact op de gemeentelijke financiën

We reserveren een totaalbedrag van €750.000 voor mogelijke ondersteuning van maatschappelijke organisaties en inwoners, en €150.000 voor ondernemers. Omdat niet duidelijk is hoeveel hiervan nodig is en wie er gebruik van gaat maken schatten we dit ruim in. Dit heeft impact op de gemeentelijke reserves.

Compensatie Rijk

Het Rijk compenseert met name voor inwoners door middel van een prijsplafond energie voor particulieren en een MKB-regeling, maar de situatie kan nog steeds problematisch zijn voor verschillende

doelgroepen. Voor de maatschappelijke organisatie is nog geen regeling. Wel kan een deel van deze organisaties gebruik maken van de generieke maatregelen, zoals het prijsplafond voor kleingebruikers en de TEK.

Een specifieke regeling kan in nabije toekomst wel komen vanuit het Rijk. In de kamerbrief (maatregelen energieprijzen) van dinsdag 22 november jl. wordt aangegeven dat er o.a. een noodvoorziening komt voor 'verenigingen die zelf maatregelen hebben getroffen, maar desondanks in acute nood verkeren door de stijgende energieprijzen. Hier is 6 miljoen euro voor beschikbaar'. Ook voor zwembaden komt een bedrag beschikbaar van 207 miljoen euro ter compensatie. Deze regeling gaat in 2023 open en geldt met terugwerkende kracht.

Het gemeentelijke noodfonds is aanvullend op de eventuele mogelijkheden vanuit het Rijk. Daar is nu nog geen duidelijkheid over.

Doelgroep

Onder maatschappelijke organisaties vallen onder andere (sport)verenigingen, buurt- en dorpshuizen, musea, bibliotheken, muziekverenigingen en overige maatschappelijke organisaties zonder winstoogmerk, gevestigd in de gemeente Heerenveen.

3.1. Voor ondernemers kiezen we voor een andere aanpak.

U heeft ook gevraagd om een noodfonds voor ondernemers. Gezien de omvang van de doelgroep (ruim 5000 bedrijven in Heerenveen), de complexiteit om deze af te bakenen naar branche of daadwerkelijke problematiek, en een gewenste toekomstbestendige inzet van de beperkte maatschappelijke middelen komen we met een ander voorstel.

Een generieke, objectieve en doelmatige oplossing is lastig. Wanneer je een selectie maakt van ondernemers die je wilt ondersteunen, vallen er automatisch ook ondernemers buiten die selectie, en die criteria moeten volstrekt objectief, transparant en uitlegbaar zijn.

Een andere optie zou maatwerk zijn. Dat betekent ondersteuningsaanvragen van individuele ondernemers die daarvoor hun energiekosten moeten aantonen. Dit zou sowieso niet laagdrempelig zijn (papierwinkel), er is onvoldoende ambtelijke capaciteit voor, dit is niet snel genoeg op te tuigen om daadwerkelijk een oplossing te bieden tegen "omvallen" en het fondsbedrag is daarvoor te klein.

Daarom kiezen meerdere gemeenten en wij dus ook voor structuurversterkende maatregelen. Bijvoorbeeld een subsidie als impuls voor verduurzaming en energiebesparing. Dit sluit goed aan bij de maatschappelijke opgave en bij ons hoofdlijnenakkoord.

Daarnaast voorziet de Tegemoetkoming Energie Kosten van de Rijksoverheid die momenteel wordt ontwikkeld voor een deel in deze noodhulp. Het kabinet heeft de regeling Tegemoetkoming Energiekosten (TEK) in oktober 2022 aangekondigd. Energie-intensieve mkb'ers krijgen een compensatie van 50% van de energiekostenstijging boven een vastgestelde zogenoemde drempelprijs tot een maximum van € 160.000. Het gedetailleerder uitwerken van de TEK leidt tot een aangepaste voorwaarde. De hoogte van de energiekosten moet nu minimaal overeenkomen met 7% van de omzet.

5.1. Zo kan samen met de gemeenteraad tijdig geanticipeerd worden op de ontwikkelingen.

We rapporteren aan de gemeenteraad over elke €50.000 die we uitgeven. We gaan daarbij vooralsnog uit van een verdeling van €250.000 voor inwoners, €500.000 voor maatschappelijke organisaties en €150.000 voor inwoners als budget/plafond. Mocht dit niet voldoende zijn dan komen wij terug bij de gemeenteraad om een nieuwe afweging te maken. Dit geldt ook voor de benodigde uitvoeringskosten.

Monitoring aan de gemeenteraad van de doelgroep inwoners gaat plaatsvinden overeenkomstig de aanbeveling van het rekenkameronderzoek over armoede. Met de inzet van het noodfonds krijgen we een beeld van de hulpvraag en een gedetailleerder beeld van de acute problemen van de inwoners, en kunnen we structurele oplossingen inzetten voor de middellange termijn.

Risico's of kanttekeningen

1.1. / 2.1./3.1. De uitvoeringscapaciteit van de gemeente Heerenveen is een aandachtspunt.

Het is op voorhand niet duidelijk hoeveel aanvragen er binnen komen. Wel staat vast dat:

1. Individueel beoordelen per aanvraag of er een noodzaak is en hoeveel die noodzaak bedraagt een complexe zaak is.
2. Het ambtelijk apparaat onder druk staat qua werkzaamheden en dit er nog bovenop komt.
3. De arbeidsmarkt krap is en onder druk staat, en het laat is voor tijdelijke inhuur op dit dossier.

Bovenstaande kan in de uitvoering betekenen dat andere belangrijke zaken minder prioriteit krijgen en vertraging oplopen.

2.2. Het Rijk is bezig met een landelijke regeling.

Op dit moment is het Rijk bezig met een regeling gericht op onder andere maatschappelijke organisaties. Het is onduidelijk hoe deze regeling er precies uit gaat zien. Het is mogelijk dat de regeling van het Rijk toereikend is voor maatschappelijke organisaties die dit noodfonds aanvragen. De gemeente loopt daarmee een financieel risico door gelden beschikbaar te stellen die niet terug te vorderen zijn bij het Rijk.

3.2. De structuurversterkende maatregel voor ondernemers is nog niet uitgewerkt.

We willen eerst aftasten op welke wijze we het best de beoogde middelen kunnen inzetten. Van de gevraagde €900.000 is €150.000 bestemd voor de ondernemersgerichte aanpak.

Communicatie en participatie

We starten een campagne op; 'voor ondersteuning klopt je aan bij de gemeente!'. Dit om zoveel mogelijk inwoners te bereiken. Het fonds wordt daarnaast besproken met alle partners in de eerstvolgende regiegroep armoede op 8 december a.s., en met de Participatieraad. Daarnaast wordt onder andere gebruik gemaakt van bestaande netwerken, social media, Scoren voor Gezondheid nieuwsbrief en wijkbrieven.

Boodschap	Doelgroep	Via welk middel	Door wie	Wanneer
Kenbaar maken van het bestaan van deze regelingen	Inwoners	Campagne en andere instrumenten.	Ambtelijk	Direct na besluitvorming
Publicatie nadere regels op website gemeente	Inwoners	Website/mail/social media	Ambtelijk	Direct na besluitvorming
Publicatie nadere regel maatschappelijke organisaties	Iedereen	DROP	Ambtelijk	Direct na besluitvorming

Financiën

In totaal stellen wij voor €900.000 beschikbaar te stellen en deze te dekken uit de algemene reserve. Als gevolg van een onttrekking uit de algemene reserve daalt het weerstandsvermogen.

Op voorhand kunnen wij geen betrouwbare inschatting maken in welke mate er in 2022 al van het fonds gebruik zal worden gemaakt. Gezien de looptijd van het noodfonds stellen wij voor om ¼ deel van het noodfonds in 2022 beschikbaar te stellen, €190.000, en het restant voor 2023 in de begroting op te nemen. De €150.000 voor ondernemers wordt ook opgenomen in de begroting 2023. Afhankelijk van de

werkelijke besteding van dit budget in 2022 zullen wij u door middel van het 1e verzamelbesluit 2023-1 voorstellen het budget voor 2023 hierop aan te passen. Daarnaast wordt u na elke €50.000 besteding geïnformeerd over de stand van zaken wat betreft de aanvragen en welk bedrag nog in de noodfondsen zitten.

Bijlagen

- Subsidieregels noodfonds maatschappelijke organisaties
- Uitvoering noodfonds inwoners
- Regeling uitvoering tijdelijk noodfonds inwoners